

Vipuvoimaa

EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

INKA-Satakunta: Tehoa palveluihin ja työllistämiseen TYÖLLISTÄMISTÄ EDISTÄVIEN PALVELUIDEN TULEVAISUUS

4.4.2019

Mikko Kesä, työllisyysasiantuntija, tutkimusryittäjä

MIKKO KESÄ | OY

1. ”Kurkistus kristallipalloon”

2. Alueellisten työllisyyskokeilujen kokemukset

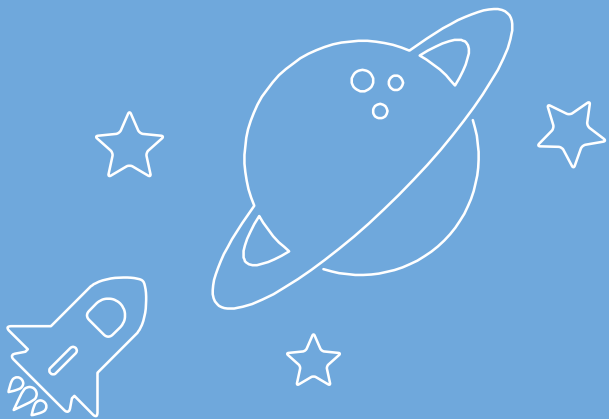
- Työtä kuntien ja työvoimahallinnon yhdyspinnalla
- Hyviä käytäntöjä monialaiseen työhön (Ohjaamot, TYPit)
- **YLEISÖKESKUSTELU**

3. Palvelutuottajamarkkinoiden älykäs hyödyntäminen

- Mitä markkinoita olemme kehittämässä, miksi ja miten ?
- Henkilökohtainen budjetointi / Työllistämisehto hankinnoissa.
- **YLEISÖKESKUSTELU**

4. Nopeutetuilla työllisyyspalveluilla vaikuttavuutta

- Tilannekuva
- Keinot
- **YLEISÖKESKUSTELU**

1. TYÖN MURROKSESTA

, kuten sen Suomessa näämme

1. Työn sisällön, käytäntöjen ja organisointitapojen muutokset

Jos miltei kaikki voidaan automatisoida ja digitalisaatio ja alustat muuttavat työn organisoinnin tapoja ja vähentävät kustannuksia

Työpaikat vähenevät ja ammatinkuvat hämärtyvät, työn merkitys korostuu, talouskasvua syntyy ilman perinteistä työtä, muodostuu väliaikaisia organisaatioita ja yhteisöjä

2. Työntuoja-työntekijä-suhteen muutos

Jos työtä tehdään ilman perinteistä työntekijä– työntuoja-suhdetta

Keskeisiin yhteiskunnan rakenteisiin ja prosesseihin kuten verotukseen, sosiaaliturvaan, työlainsäädäntöön tai ay-liikkeeseen kohdistuu muutospainetta

3. Toimeentulon muutos

Jos toimeentulo rakentuu useista puroista

Ihminen tarvitsee uudenlaisia, merkityksellisiä tapoja tulla toimeen ja uudenlaisia turvaverkkoja pirstoutuvan toimeentulon tueksi; toimeentulon ja tuottavuuden polarisaatiokehitykseen täytyy kiinnittää erityistä huomiota.

4. Osaamisen muutos

Jos muuttuva toimintaympäristö edellyttää jatkuvaa uuden oppimista ja laseaa osaamisohjaa

Osaamistarpeet muuttuvat taidoiksi yhdistää uutta tietoa kokonaisuuksiin, hallita omaa toimintaa ja toimia muiden kanssa; osaamisen eriarvoistumiskehitykseen täytyy kiinnittää erityistä huomiota

5. Työn yhteiskunnallisen merkityksen muutos

Jos työ ei enää ole pääasiallinen väylä kiinnittyä yhteiskuntaan, eikä työ ei enää tarkoita sitä, mitä se on perinteisesti tarkoittanut

Ihmiset kiinnittyvät yhteiskuntaan jaettujen tavoitteiden ja merkityksellisen tekemisen kautta; merkitysten luominen säilyttää arvonsa ja jää ihmisten tehtäväksi.

1. Työn rakenteet

- Julkisen hallinnon ja alustayritysten sekä laajemmin alustoilla tapahtuvan toiminnan sääntelyn selkeyttäminen
- Valtio ja kunnat mukaan hyödyntämään alustoja omissa työvoimatarpeissaan
- Muodostetaan pitkäjänteinen, kasvua, liikkuvuutta ja työperäistä maahanmuuttoa tukeva strateginen näkemys ja tavoitetila

2. Työn sisällöt

- Jokainen työsuhde tarjoaa mahdollisuuden työntekijän jatkuvaan ja monipuoliseen kehittymiseen
- Työn merkityksellisyys ja mielekkyys keskeiseksi mittariksi

3. Osaaminen

- Tekoäly apuun osaamisen tunnistamisessa ja muuntamisessa relevantiksi
- Vähennetään pyrkimyksiä ohjata koulutustarjontaa osaamistarvetta ennakoimalla. Sen sijaan koulutuksen painopistettä siirretään yhä enemmän perusvalmiuksiin ja metataitoihin
- Luodaan yli 35-vuotiaille uratili tai koulutusseteli
- Korkeakoulutusta ja osaamisen kehittämistä elämän eri tilanteisiin
- Valmistuneiden suhde korkeakouluihin elinikäiseksi
- Ansiosidonnaisella työttömyysturvalla opiskelu

4. Toimeentulo

- Laaja-alainen keskustelu sosiaaliturvan vaihtoehtoista
- Luodaan työkäisille ihmisille kannustimet palkkatyön lisäksi laajemmin myös muuhun toimeliaisuuteen, kuten opiskeluun ja vapaaehtoistyöhön
- Poistetaan esteet työtehtävien automatisoinnilta
- Digitalisaation täysimittainen hyödyntäminen työelämän nivelvaiheissa
- Työllistymistä edistävien tukien suuntaaminen vuorovaikutusta sisältävään ja kestäväää kehitystä edistävään työhön

5. Työn merkitys

- Monipuolinen työkyky-näkökulma työn kehittämiseen
- Yhteiskunnallinen näkökulma työhön pluralistiseksi, pelkkä kilpailukyky-näkökulma ei riitä

- Työn murroksen globaalit reunaehdot: 1,5 asteen polku (edistäminen ⇔ vaikutukset) ja globaalin toimintajärjestyksen muutos (epävarmuus ⇔ eristäytyminen)
- Hyvinvointitalouden mittarit (BKT => GPI)
- Uusi teknologia ja uusi työ (poistuvat/muuttavat/syntyvät => käyttöönotto, osaaminen, organisointi).
- Osatyökykyisyys (ed. unohdettu globaali kilpailu => Eriytettävät työmarkkinat ja hyvinvointityö, tulkinta poikkeaa esim. OTE-kärkihankkeen integraationäkemyksestä)
- Demografia, sukupuolten tasa-arvo sekä työ- ja koulutusperäinen maahanmuutto (syntyvyyden lasku => epävarmuus, maahanmuuton lisääminen ja ikäryhmien solidaarisuus)
- Luova talous ja monitoimijuus (kulttuurityön asema ja merkitys ristiriidassa)
- Teknologian yhteiskunnalliset vaikutukset (tuottavuuskysymys, ”yhteiskuntadisruptiiviset teknologiat”, verotus)

(Pitkän aikavälin politiikkaan: tulevaisuusselonteon vaikuttavuuden kehittämiseen, tulevaisuusvaliokunnan rooliin ja Suomen tulevaisuushaasteisiin.)

Työn murros	Työ on murros
Muutos tulee ulkoa, vaikutukset näkyvät työssä	Työ synnyttää muutoksia
Työt häviävät ja korvautuvat	Työt kehittyvät
Varautumista, sopeutumista, epävarmaa,	Proaktiivista, mahdollistavaa, hallittavissa
Työntekijän asema muutoksessa (työmarkkinauudistukset, sosiaaliturva...)	Työn asema muutoksessa
Epäluottamus	Luottamus
Työn erillisuus yhteiskunnassa	Työn kokonaisvaltaisuus yhteiskunnassa

2. Kokemuksia KUNTIEN ONNISTUNEISTA työllisyyskokeiluista

Työtä kuntien ja työvoimahallinnon yhdyspinnalla -
Hyviä käytäntöjä monialaiseen työhön (Ohjaamot, TYPit)

Kokeiluissa laajennettiin kuntien toimivaltaa julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden tarjoamisessa: Kunta vastaa kokeilun asiakaskohderyhmän palveluprosessista ja julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden tarjoamisesta

Tampereen seudun kokeilu

Asiakasmäärä oli 12/2018 oli **21437** (12/2017 = 23561).
Vastuu kaikista peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea saavista asiakkaista.

Turun seudun kokeilu

Asiakasmäärä 12/2018 oli **9310** (9056). Vastuu kaikista alle 25-vuotiaista työnhakijoista sekä iästä riippumatta kaikista yhtäjaksoisesti 12 kk tvöttömänä olleista.

Kokeilutoimistojen asiakkaita 12/2018 yhteensä **39.157**

Kuopion seudun kokeilu

Asiakasmäärä 12/2018 oli **3542** (3247). Vastuu yhtäjaksoisesti 12 kk työttömänä olleista sekä monialaisen yhteispalvelun asiakkaista. Kuopion seudun kokeiluissa sovelletaan myös työelämäkokeilua.

Porin kokeilu

Asiakasmäärä 12/2018 oli **2 572** (2468). Vastuu työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 200 päivää saaneilta sekä yhtäjaksoisesti 6 kk työttömänä olleista alle 25-vuotiaista asiakkaista. Porissa sovelletaan myös työelämäkokeilua.

Lapin kokeilu

Asiakasmäärä 12/2012 oli **2296**. (2331) Vastuu yhtäjaksoisesti 12 kk työttömänä olleista asiakkaista.

MITÄ KOKEILTIIN?

Tämä oli ainoa muutos aiempaan!

3 Kokeiluissa laajennettiin kuntien toimivaltaa julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden tarjoamisessa: Kunta vastaa kokeilun asiakaskohderyhmän palveluprosessista ja julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden tarjoamisesta

Tampereen seudun kokeilu

Asiakasmäärä oli 12/2018 oli **21437** (12/2017 = 23561).
Vastuu kaikista peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea saavista asiakkaista.

Turun seudun kokeilu

Asiakasmäärä 12/2018 oli **9310** (9056). Vastuu kaikista alle 25-vuotiaista työnhakijoista sekä iästä riippumatta kaikista yhtäjaksoisesti 12 kk työttömänä olleista.

Kokeilutoimistojen asiakkaita 12/2018 yhteensä **39.157**

Kuopion seudun kokeilu

Asiakasmäärä 12/2018 oli **3542** (3247). Vastuu yhtäjaksoisesti 12 kk työttömänä olleista sekä monialaisen yhteispalvelun asiakkaista. Kuopion seudun kokeiluissa sovelletaan myös työelämäkokeilua.

Porin kokeilu

Asiakasmäärä 12/2018 oli **2 572** (2468). Vastuu työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 200 päivää saaneilta sekä yhtäjaksoisesti 6 kk työttömänä olleista alle 25-vuotiaista asiakkaista. Porissa sovelletaan työelämäkokeilua.

Lapin kokeilu

Asiakasmäärä 12/2012 oli **2296**. (2331) Vastuu yhtäjaksoisesti 12 kk työttömänä olleista asiakkaista.

MITEN KOKEILTIIN?

Hakemalla erilaisia kohderyhmiä ja asiakasmääriä

- Kokeilun symmetrisyys muihin kuntien työllisyysvastuisiin (Ohjaamot, TMT-lista, TYP-asiakkaat...):

Vain Pirkanmaalla lähtökohta oli riittävän kokonaisvaltainen.

- Mahdollisesti erilaiset lähtökohdat myös emo-TE-toimistoihin. ***Myös osa TE-toimistosta on parantanut omaa työtään merkittävästi (esim. 3kk-haastatteluluvelka)***

- ***Toimeenpanokyky erikseen noteerattava.***

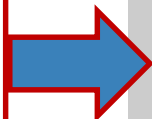
KOKEILULAIN (51/2017) TAVOITTEET:

Tukea siirtymistä maakunta- ja kasvupalvelumalliin

- Tukea kasvupalvelu-uudistuksen tavoitetta vastata asiakkaiden erilaisiin ja yksilöllisiin tarpeisiin
- Tulevat maakunnat voisivat hyödyntää toimintamallien ja palveluhankintojen suunnittelussa
- Kokeilussa mukana oleville kunnilla mahdollisuus valmistautua tuottaja-rakenteen muutoksiin.

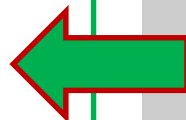
>ei tue

>ei jatketa

Mahdollistaa asiakaslähtöisten palveluiden kehittäminen

- Nykyistä parempi vaikuttavuus työllisyyden edistämisessä
- Kustannussäästöt työttömyyden julkistaloudelle aiheuttamiin kokonaiskustannuksiin nähden
- Pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen
- Työllisyysasteen nostamiseen vaikuttaminen
- Parantaa pidempään työttömänä olleiden ja nuorten pääsyä työmarkkinoille
- Parantamalla kasvokkaisen lähipalvelun saatavuutta
- Tavoittaa paremmin osittain tai kokonaan työnhausta luopuneet työttömät

KUNTAKOKEILU I (9/2012 – 12/2015)

Pääministeri Sipilän hallituksen ohjelma:

”selvitetään työvoimapalveluiden siirto resursseineen vaikeimmin työllistyvien osalta kuntien vastuulle työssäkäyntialueittain, Tanskan mallin mukaisesti. Voimavarat ja työllistämisvastuu yhdistetään, mikä tekee nopean työllistämisen kunnille taloudellisesti houkuttelevaksi.”

Kokeiluhaku 5/2016 =>
Jatkovalmistelu/lausunnot =>
HE 51/2017 (5/2017)

- Työvoimapalveluiden siirto maakuntiin tiedossa
- Tuottajarakenteen muutos tiedossa
- Aikataulumuutokset eivät tiedossa
- Maakuntien käsien sitominen hyödyntää kuntia ei tiedossa
- HE 62/2018 ei tiedossa

AKTIVOINTI PALVELUIHIN?

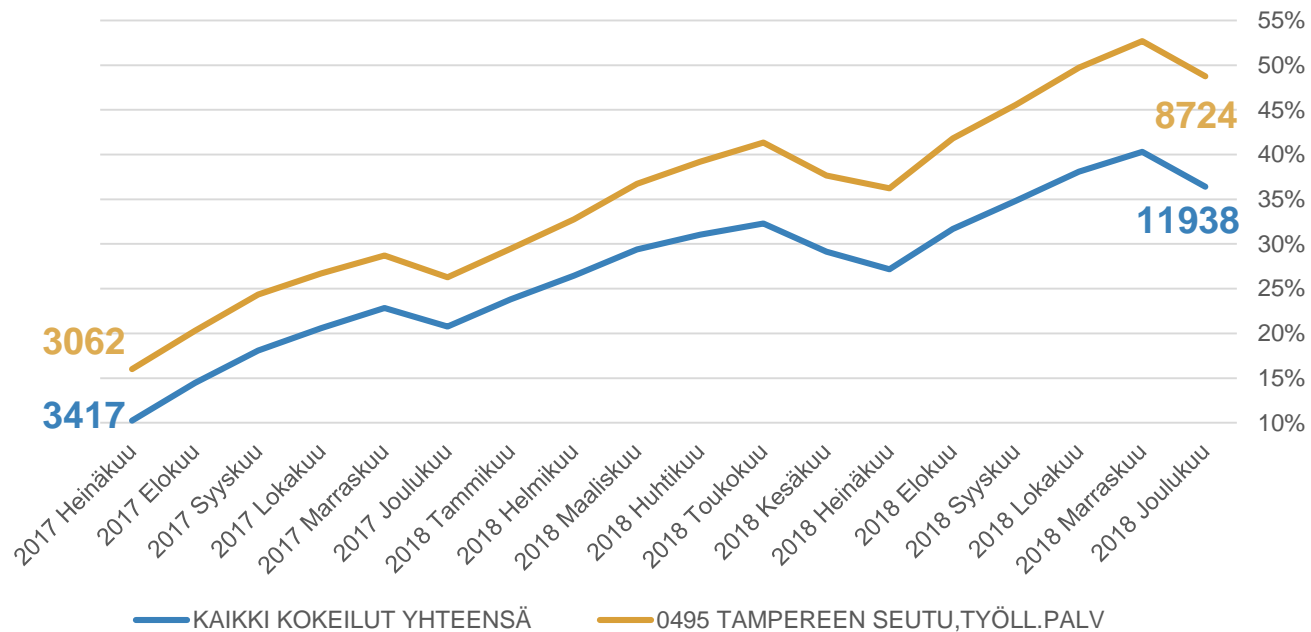
PALVELUIDEN VAIKUTTAVUUS?

TYÖLLISTYMINEN?

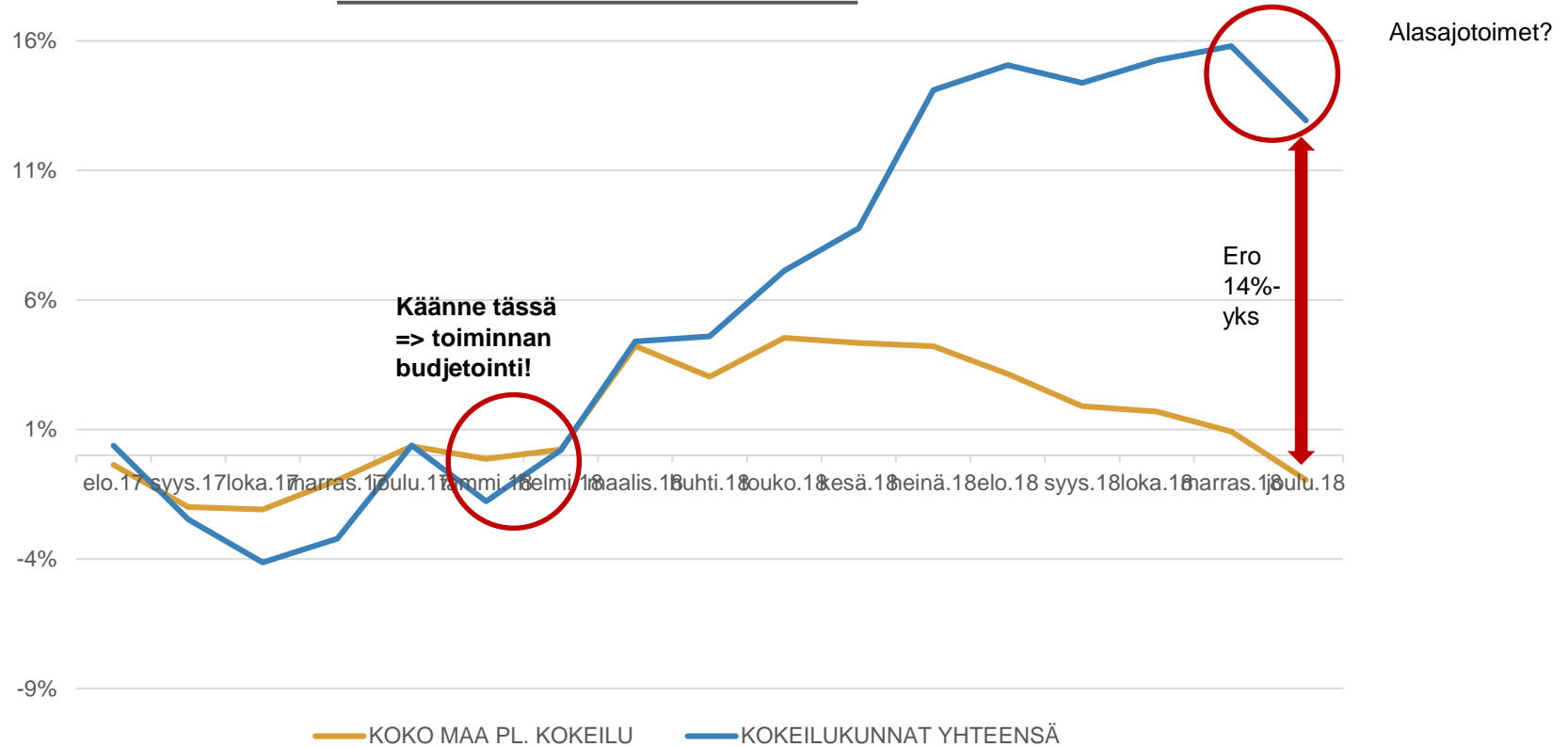
KUSTANNUSKEHITYS?

Aktivointiaste kokeilutoimistoissa

ASIAKSMÄÄRÄT AKTIVOINTIPALVELUISSA, MUUTOS VUODEN TAKAISEEN

PALKKATUKITYÖLLISTÄMINEN	Työtön	Yleisillä työmarkkinoilla	Työllistetty (jatkopäätös)
Kokeilut yhteensä	61%	11%	19 %
Koko maa	57%	13 %	25 %

TYÖKOKEILU	Työtön	Yleisillä työmarkkinoilla	Palkkatuella	Palvelussa ja koulutuksessa
Kokeilut yhteensä	44%	6%	15%	35%
Koko maa	46%	8%	13 %	34%

KUNTOUTTAVA TYÖTOIMINTA	Työtön	Yleisillä työmarkkinoilla	Palkkatuella	Palvelussa ja koulutuksessa
Kokeilut (Pirkanmaa, Turku, Lappi)	16%	1%	3%	79%
Koko maa	23%	2%	4%	72%

- ***Vaikuttavuus lähes samaa tasoa / parempi kuin valtakunnan tulokset => suhteutettava kohderyhmien valmiuteen***
- **Koska asiakasmäärät palveluissa ovat merkittävästi korkeammat suhteessa maan tasoon, on lukumäärällisesti kyetty vaikuttamaan useamman ihmisen työllistymiseen.**

Kokeiluasiakkaiden tilanne 12/2018:

- ***TYÖSSÄ AVOIMILLA TYÖMARKKINOILLA 4394 (11%)***
- *Ero 12/2017 + 2066 henkilöä (+5 %-yks)*

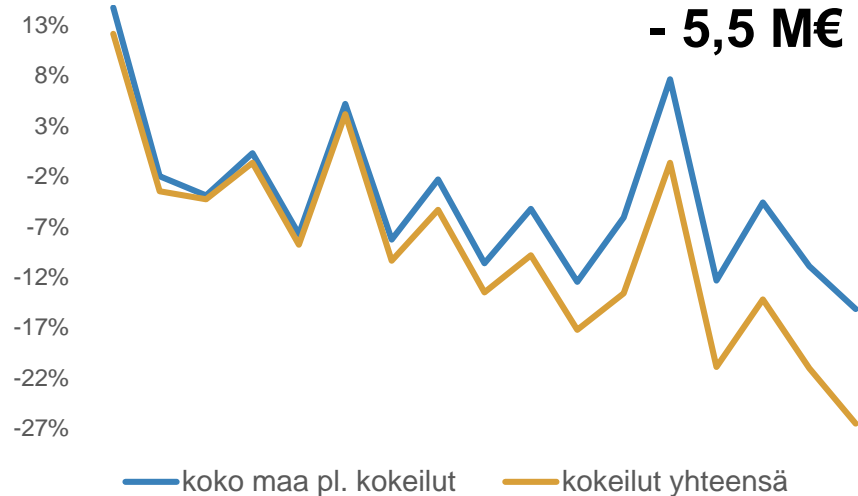
Palveluluiden vaikuttavuuden osuus kaikista avoimille työmarkkinoille työllistyneistä oli yhteensä 1660 henkilöä.

- ***TYÖLLISTETTYNÄ 2246 (6%)***
- *Ero 12/2017 + 1090 henkilöä (+3 %-yks)*

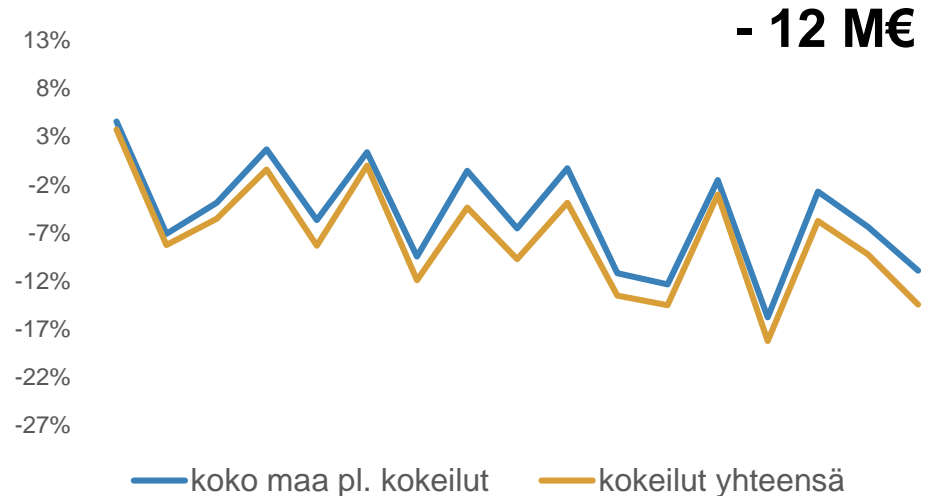
KUSTANNUSKEHITYS?

Työmarkkinatuen **kuntaosuusmaksujen** kehitys 7/2017-12/2018

Työmarkkinatuen **valtion kustannuskehitys** 7/2017 – 12/2018

Työmarkkinatuki(TMT)kustannusten kehitystä ajanjaksolla 8/2017-12/2018 verrataan kokeiluja edeltävän ajan , tammi-heinäkuun 2017 kuukausin keskiarvokustannuksiin. Valtion kustannukset pitävät sisällään TMT-kuntamaksun.

- Työmarkkinatuen **kuntaosuuden** säästö kokeiluissa koko maan laskennalliseen kehitysuraan nähden: **5,51 miljoonaa euroa**. Ero koko maan trendiin keskimäärin - 5 % - yksikköä.
- Työmarkkinatuen **valtion kokonaiskustannusten** säästö kokeiluissa koko maan laskennalliseen kehitysuraan nähden: **12,05 miljoonaa euroa**. Ero koko maan trendiin keskimäärin -2 % - yksikköä.

TE-HALLINNON JA KUNTIEN VOIMAVARAT YHTEEN, JOTTA SAATIIN RIITTÄVÄ
VIRKAILIJATYÖAIKA JA OSAAMINEN ASIAKKAIDEN HYÖDYKSI

TOIMIVALTA YKSIIN KÄSIIN, YHTEINEN MISSIO, TIETO AVOIMEMMAKSI JA YHTEISET JA
YHTENÄISET PALVELUPROSESSIT

ASIAKKAAT MOTIVOIDEN PALVELUIDEN PIIRIIN

SUUNNITELMAT KUNTOON

OHJAUS OIKEISIIN PALVELUIHIN

PALVELUISTA PYSYVIIN VAIKUTUKSIIN

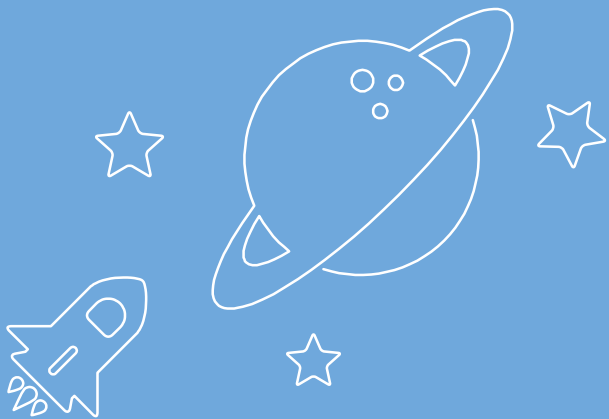
Rakenteelliset
uudistukset

Hyvien
käytäntöjen
kehittäminen

Kunta
palvelualustana

Osaaminen ja verkostot

3. Palvelutuottaja- markkinoiden älykäs hyödyntäminen

Mitä, miksi, miten?

Henkilökohtainen budjetointi +
työllistämisehto hankinnoissa

MIKSI?

- ▶ Työmarkkinat ja tavat saada työtä moninaistuneet, haetaan yksilöllisyyttä ja räätälöitävyyttä.
 - ▶ Nopeus / joustavuus muuttuviin tarpeisiin.
 - ▶ Markkinoiden tehokkuus
 - ▶ ”Vientituote”
 - ▶ Kansainväliset kokemukset

Työnvälitys on turhaa ja tästä pitäisi ensisijaisesti pyrkiä aktiivisesti eroon.

KRITIIKKI

<https://www.mikkokesa.fi/tyollisyys-ja-kasvupalveluiden-markkina-ajattelu-kaipaisi-paivityksen-2-0/>

- ▶ Etenkin jos työnvälitysmarkkina asemoitaisiin tehokkuuteen pyrkivien työn markkinoiden työkaluksi: Tämä pyrkimys kuvaa myös yleisellä tasolla kaikkien toimivien markkinoiden tavoitetilaa.
- ▶ Työn ja tekijän parittaminen ilman välikäsiä maksutta tai mahdollisimman edullisesti, nopeasti ja tarkoituksenmukaisesti on asia, johon kaiken tulisi tähdätä.
- ▶ *Haluaako työnvälitysmarkkinat tätä?*

Työnvälityksen arvonmuodostus on verrattain vähäistä / vajaata.

- ▶ Arvoa syntyy, kun aktiivinen myynti tavoittaa ja saa kiinni työnantajien piilevät tarpeet ja luo näihin ratkaisuja uusien työpaikkojen muodossa.
- ▶ *Myytävän ratkaisun ominaisuudet ja hinta kuitenkin harvoin nousevat.*

KRITIIKKI

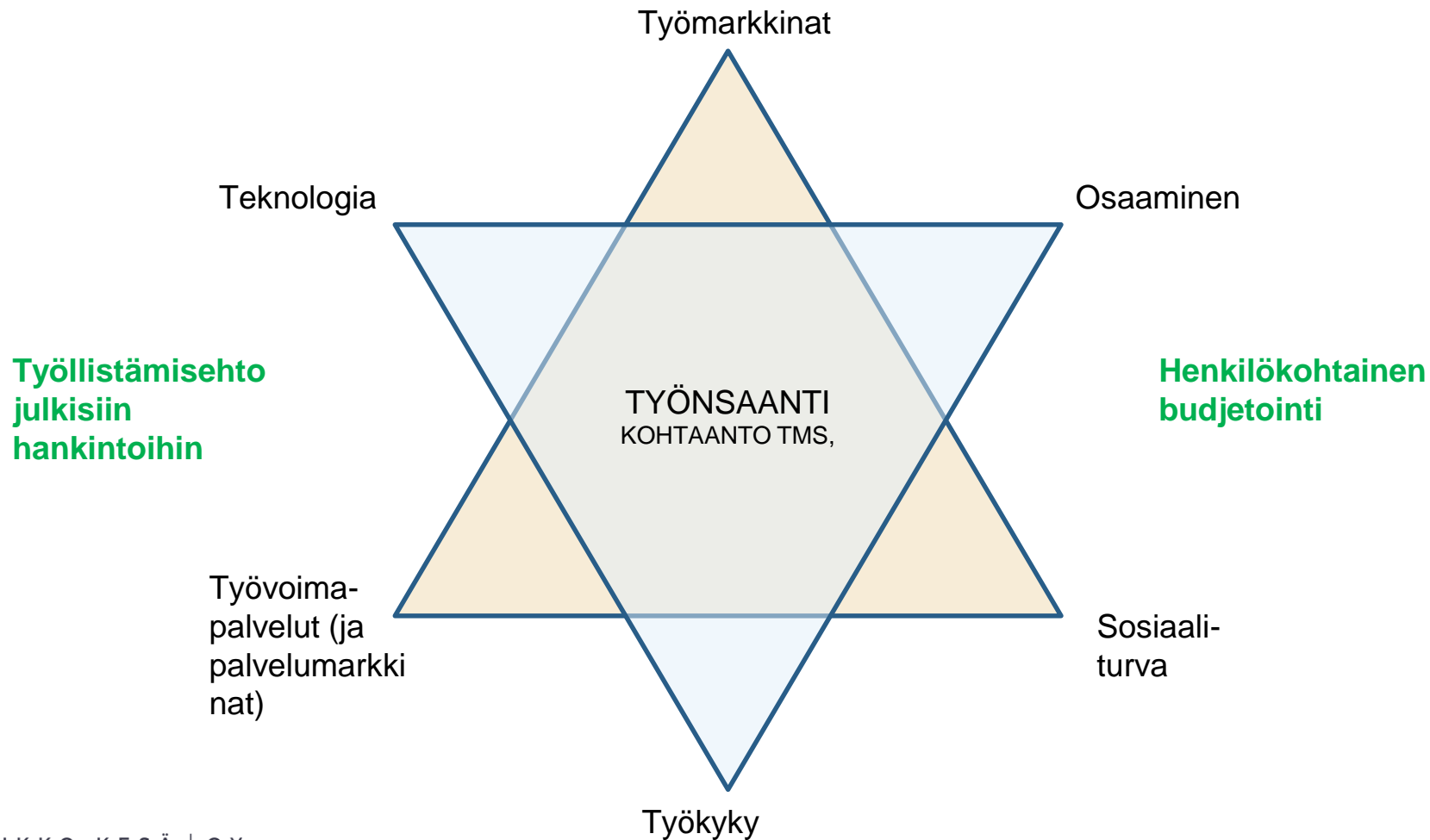
<https://www.mikkokesa.fi/tyollisyys-ja-kasvupalveluiden-markkina-ajattelu-kaipaisi-paivityksen-2-0/>

Markkina on aina epätäydellinen tai keinotekoinen, kun sitä tuetaan julkisin varoin.

KRITIIKKI

<https://www.mikkokesa.fi/tyollisyys-ja-kasvupalveluiden-markkina-ajattelu-kaipaisi-paivityksen-2-0/>

- ▶ *Markkinoita ei siis voi ”luoda” julkisella rahalla, ehkä opettaa, ohjata ja saattaa osaltaan alkuun.*
- ▶ *Olisi oltava vahva visio, mitä markkinoilta halutaan.*
- ▶ *Tulos – ja vaikuttavuusperuste?*
 - ▶ *Kuka määrittelee ?*
 - ▶ *Maksaako työnantajat enää palvelusta itse?*
 - ▶ *Innovatiivisuus vs. laki julkisista hankinnoista ?*

Työllistämis- ehto julkisiin hankintoihin

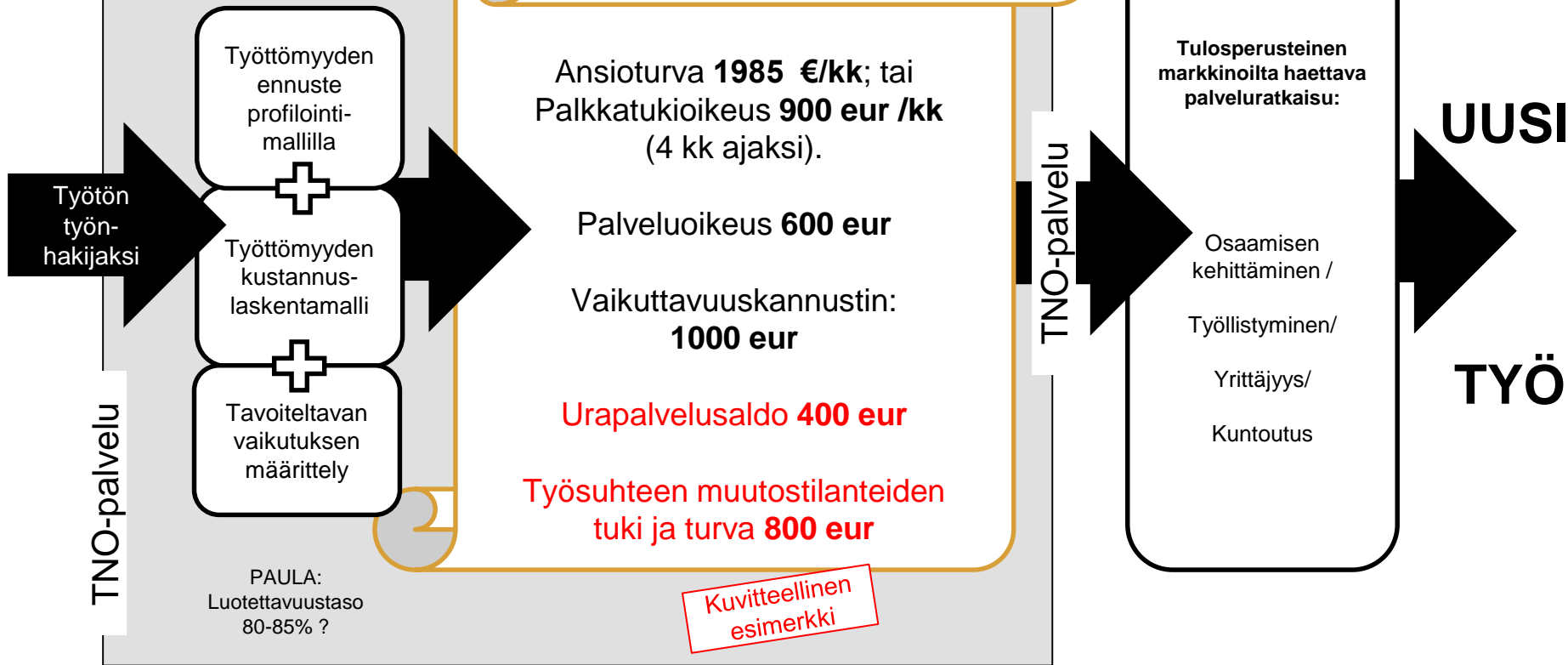
- ▶ **Potentiaali valtava**
- ▶ **Työllistämisehto sopimukseen, ei tarjoukseen**
 - ▶ Lisää kilpailua ja tuo markkinoille uusia toimijoita.
- ▶ **Miten yritykset suhtautuvat?**
 - ▶ Positiivinen haaste
- ▶ **Vaikutus tarjoushintaan?**
 - ▶ *Näyttää hinnankorotuksesta ei ole.*
 - ▶ *Jos talousvaikutuksista saataisiin varmuus, voisi "hintaa" käsitellä kokonaistaloudellisessa arvioinnissa laaja-alaisemmin. Hintaa vai palvelun talousvaikutukset tilaajalle. (vähentäen hintaa). => Hintakilpailun tehostuminen ?*
- ▶ **Kohdennettavissa tehokkaasti haluttuun ryhmään**
- ▶ **Kriittisiä onnistumispisteitä:**
 - ▶ *Informaatio-ohjaus*
 - ▶ *Rekrytointi- ja hallintopalvelu*
- ▶ **Vaikuttavuuden varmistamiseen huomioita (miten välttää pop-up – työllistäminen)**

Henkilökohtainen budjetointi työllistymistä edistäviin palveluihin?

- Kyse on palvelujen käyttäjien **toiveille, tarpeille ja tavoitteille** perustuvien yksilöllisten palveluratkaisujen räätälöinnistä.
- Palvelujen käyttäjälle muodostetaan **hänen avun ja tuen tarpeidensa sekä tuen ja palvelujen kustannusten pohjalta** määritetty henkilökohtainen budjetti.
- Saadaan tehtyä **näkyväksi** se taloudellinen resurssi, joka on käytettävissä tietyn henkilön palvelujen järjestämiseen.
- Monessa maassa henkilökohtaisen budjetin käyttäjä voi huolehtia budjetistaan eli palvelujen hankkimisesta ja budjetin hallinnoinnista itse, tai hän voi nimetä haluamansa henkilön tai muun toimijan huolehtimaan henkilökohtaisesta budjetistaan.

Kokemukset vammaispalveluista (THL)

3 kk haastattelut?

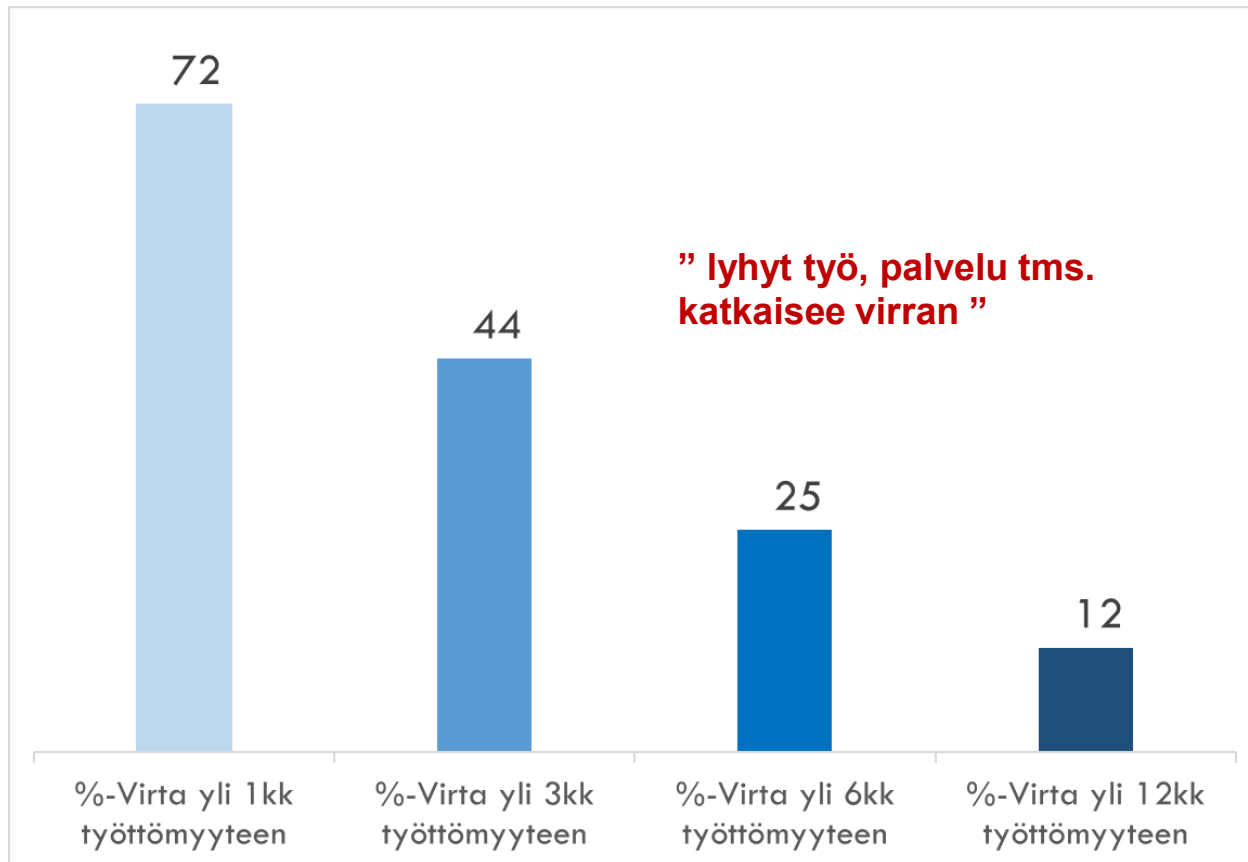

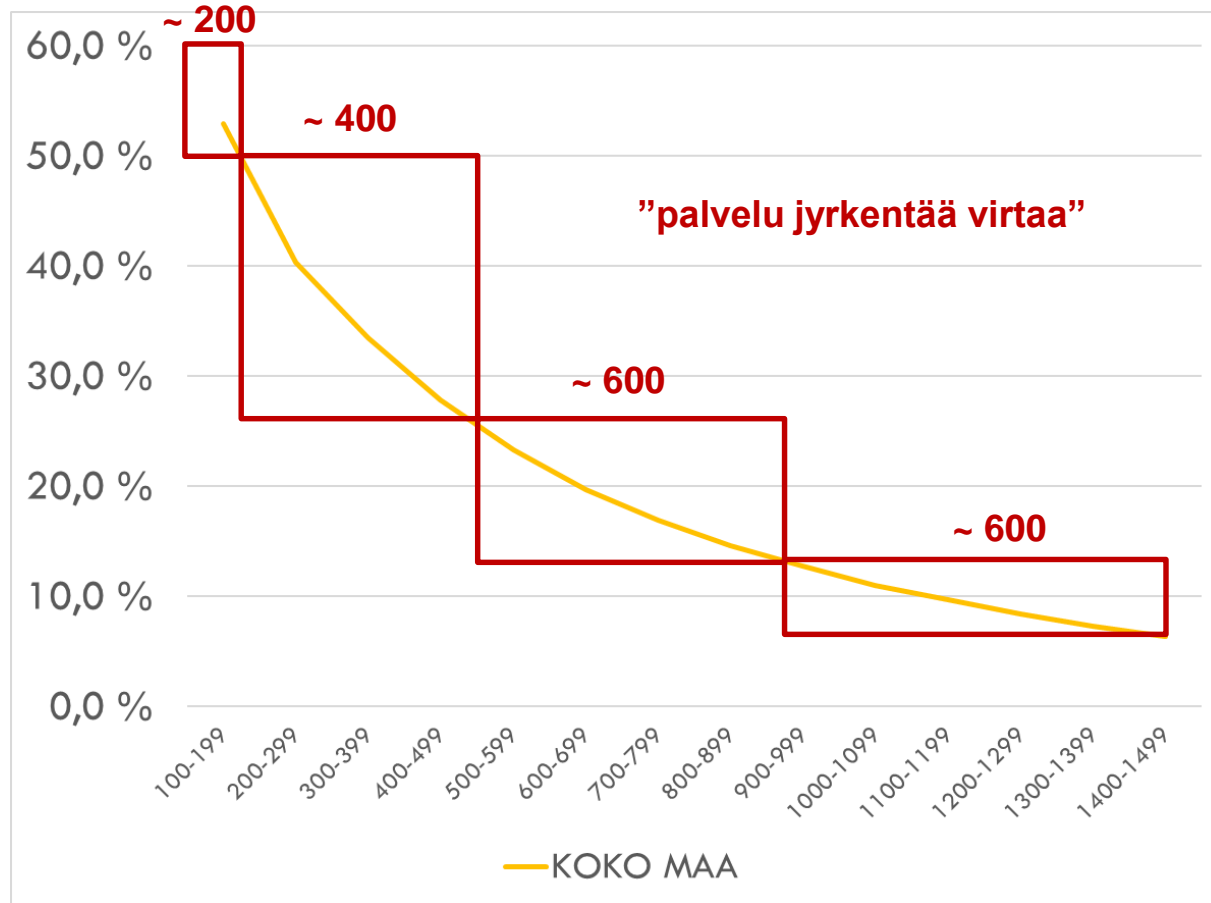

4. Nopeutetuilla työllisyyspalveluilla VAIKUTTAVUUTTA

Tilannekuvaa
Keinoja

PORI	PTT	TK	KTT	VAL	OMO	KOKO MAA	PTT	TK	KTT	VAL	OMO
Avoimille (arvio)	24%	9%	5%	13%	39%	Avoimille (arvio)	28%	10%	3%	18%	30%
Avoimille (TE-rek.)	10%	7%	1%	10%	16%	Avoimille (TE-rek.)	9%	7%	2%	12%	15%
Palkkatuki- työhön	12%	15%	7%	9%	0%	Palkkatuki- työhön	18%	11%	4%	4%	1%
Koulutukseen	1%	8%	3%	2%	32%	Koulutukseen	2%	8%	2%	5%	32%
Palveluihin	2%	23%	62%	7%	3%	Palveluihin	2%	22%	64%	7%	2%
Työttömäksi	51%	37%	19%	60%	23%	Työttömäksi	41%	40%	21%	56%	22%

Nopeuttamalla vaikuttavuutta

- ▶ Työttömyyden kasaantuminen ymmärrettävä uudella tavalla palveluprosessissa.
- ▶ Palveluiden työnnyttävä aikaisempiin vaiheisiin
 - ▶ Oppilaitoksiin
 - ▶ Kesätöihin
 - ▶ Työelämän sisään.
- ▶ Prosessit suoraviivaisemmiksi – viiveet minimiin
 - ▶ TE-hallinto – palveluntuottajat /projektit / 3 sektori
 - ▶ **TE – hallinto – kunnat**
- ▶ *Määräaikaishaastattelut 3 kk => 1 kk => 1 viikko*
- ▶ Palveluiden lyhentäminen
 - ▶ *Parempi tarveanalyysi pohjalla*
 - ▶ *Puolittamalla tuplaten*